

Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienība

Pielāgotās literatūras bibliotēka

Tirgus iela 7

Balvi, Balvu novads

LV-4501

Tel. 64520219

ilona@balvurcb.lv

PIELĀGOTĀS LITERATŪRAS BIBLIOTĒKAS

DARBA PĀRSKATS PAR 2024. GADU

Saturs

1. Vispārīgs bibliotēku raksturojums	3
2. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	3
3. Personāls	5
4. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība.....	5
5. Krājums.....	12
6. Darbs ar bērniem un jauniešiem	15
7. Novadpētniecība	16
8. Publicitāte	17
9. Sadarbības tīkla raksturojums	18
10. Pielikums.....	21

1. Vispārīgs bibliotēku raksturojums

- Īss situācijas apraksts

Pielāgotās literatūras bibliotēka (turpmāk tekstā - bibliotēka) ir viena no Balvu Centrālās bibliotēkas (turpmāk tekstā - Balvu CB) struktūrvienībām, kuras galvenais mērķis ir kvalitatīvu bibliotekāro, bibliogrāfisko, informatīvo, izglītojošo un izklaidējošo pakalpojumu sniegšana bibliotēkas apmeklētājiem. Personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem, uztveres traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, kā arī personām, kuras fizisku vai citu traucējumu dēļ nespēj lasīt parasto iespiedrakstu, bibliotēka nodrošina iespēju saņemt kvalitatīvu informāciju pielāgotā formātā gan uz vietas bibliotēkā, gan izmantojot pasta pakalpojumus. Apkalpo arī juridiskas iestādes - publiskās bibliotēkas, sociālās aprūpes centrus, dienas aprūpes centrus Balvu, Alūksnes un Gulbenes novados. (skatīt 15.-16. lpp.).

Tabula “Bibliotēku sadarbības modelis”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstoši
Centralizēts	x
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

- Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā nav notikušas.
- Bibliotēkas akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- Telpas, iekārtas, aprīkojums

Pārskata periodā vienā no bibliotēkas telpām veikts kosmētiskais remonts. Abās telpās nomainīts apgaismojums. Iegādāti 6 jauni grāmatu plaukti. Bibliotēkas telpas ieguva patīkamu vizuālo izskatu. Apmeklētāji pozitīvi novērtē gan jauno iekārtojumu, gan apgaismojumu. Pakalpojumu sniegšana bibliotēkas apmeklētājiem uz remonta laiku netika atcelta.

Bibliotēkas telpa remonta laikā

Ierobežojošās platības dēļ nav iespējams iekārtot bērnu stūrīti dažādām aktivitātēm.

Bibliotēkā esošās iekārtas un aprīkojums ir tehniskā darba kārtībā. Darbiniekam nodrošināts atbilstošs aprīkojums – dators, web kamera ar mikrofonu, lai pilnvērtīgi varētu pieslēgties tiešsaistes vidē.

Datoru skaits ir pietiekošs apmeklētāju vajadzībām. Bērni pie datora darboties nāk reti. Viņi par ērtāku informācijas meklēšanas veidu atzīst savus viedtālrunus.

Tabula “Telpu tehniskais stāvoklis”

	Raksturojums
Bibliotēkas ēka, īpašuma forma	Pašvaldības īpašums
Telpu kopējā platība, m ²	35,4
Lasītāju apkalpošanas telpas, m ²	35,4
Krātuves telpa, m ²	-
Zona bērniem/pusaudžiem	-
Vietu skaits lasītājiem	6
Telpu tehniskais stāvoklis	labs
Kad veikta rekonstrukcija vai remonts	2024. gadā
Apgaismojums	ļoti labs
Klimatiskie apstākļi telpās	atbilstoši normai
Mēbeļu, aprīkojuma atbilstība	laba
Pieejamība lietotājiem ar kustību traucējumiem	jā
Izkārtne ar darba laiku pie ieejas	ir
Norāde uz bibliotēku apdzīvotā vietā	nav
Velonovietne	ir

Tabula “Bibliotēkas tehnoloģiskais nodrošinājums”

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums
Datori	1	1	Darbiniekam – 3 gadi Lietotājiem – 6 gadi
Braila printeris		1	16 gadi
Multifunkcionālās iekārtas	1		7 gadi

3. Personāls

Bibliotēkas vadītāja Ilona Laicāne (pilna slodze). Iegūta kvalifikācija *Bibliotekārs*, 3. profesionālais kvalifikācijas līmenis/4. LKI līmenis.

Pārskata periodā apbalvojumi un pateicības netika saņemtas.

Regulāri pilnveidotas profesionālās iemaņas, kompetences un prasmes. Pārskata periodā apmeklēti LNB, Balvu CB, Latvijas Bibliotekāru biedrības u.c. iestāžu/organizāciju organizētie semināri, vebināri, kursi, konferences u.c. pasākumi. Aktīvi izmantota iespēja attālināti piedalīties dažādos bezmaksas profesionālās pilnveides pasākumos.

Īpaši noderīgi bija pieredzes apmaiņas braucieni pie tuvākiem vai tālākiem kolēģiem. Skatīt [Te](#).

Pārskata periodā ņemta dalība 16 profesionālās pilnveides pasākumos (4 klātienes un 12 neklātienes pasākumi), kopā 50 stundas (*skatīt Pielikumā tabulu "Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2024. gadā"*). Apliecinājumi saņemti par 12 stundām. Iegūtās zināšanas tiek pielietotas darbā.

4. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Bibliotēka atrodas Balvu pilsētas centrā, atvērta piecas dienas nedēļā. Sestdienās un svētdienās slēgts. Par darba laiku ir uzliktas norādes pie bibliotēkas durvīm. Pirms valsts noteiktajām svētku dienām bibliotēka tiek slēgta vienu stundu ātrāk. Katra mēneša pēdējā piektdiena ir spodrības diena, tad apmeklētājus neapkalpo. Apmeklētāji netiek apkalpoti arī atvaļinājuma, semināru vai dienesta braucieni laikā.

- Galvenie rādītāji

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	298	340	391	+14	+15
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	4	8	7	+100	-12
Bibliotēkas apmeklējums	2360	2884	2929	+22	+2
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	164	54	109	-67	+102

Virtuālais apmeklējums	566	1761	2485	+211	+41
Izsniegums kopā	8421	10477	11251	+24	+7
<i>t. sk. grāmatas</i>	742	867	602	+17	-31
<i>t.sk. grāmatas palielinātā drukā</i>	312	836	1344	+168	+61
<i>t.sk. grāmatas Braila rakstā</i>	126	222	149	+76	-33
<i>t.sk. audiogrāmatas</i>	4295	4912	5011	+14	+2
<i>t.sk. audiožurnāli</i>	200	949	1570	+374	+65
<i>t.sk. mūzikas ieraksti + DVD</i>	48	25	32	-48	+28
<i>t.sk. citi dokumenti</i>	10	40	44	+300	+10
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	2688	2626	2499	-2	-5
No tā bērniem līdz 18.g.	194	321	65	+65	-80

Analizējot darba rādītājus, jākonstatē, ka 2024. gads ir ar pozitīvu rādītāju dinamiku. Reģistrēto lietotāju skaits pieauga par 15 %, bet izsniegums par 7%. Samazinājies izsniegums parastā iespaidraksta grāmatām, jo bibliotēka šo krājuma daļu pēc reorganizācijas 2023. gadā vairs nekomplektē. Izsniegums Braila raksta grāmatām samazinājies tāpēc, ka lasītāji vairāk izmanto audio resursus. Bērni labprātāk izmanto pasākumu un izklaides iespējas bibliotēkā, grāmatas ņem kūtri.

Bibliotekāro aptvērumu nevar izrēķināt tā iemesla dēļ, ka tiek apkalpoti lietotāji gan Balvu, gan Gulbenes, Smiltenes un Alūksnes novados.

Gulbenes un Alūksnes novadu publiskās bibliotēkas izmanto SBA pakalpojumus, saviem lietotājiem piedāvājot pielāgotās literatūras grāmatu kopas.

- Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Bibliotēka atrodas vienā ēkā ar Balvu CB. Lietotāju apkalpošanai izmantots Balvu CB grāmatu bibliomāts un grāmatu nodošanas iekārta. Lietotāji atzinīgi novērtēja šo iespēju, jo tagad pakalpojums ir pieejams 24/7 režīmā.

Bibliotēka piedāvā daudzveidīgu pakalpojumu klāstu gan tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, gan plašākam iedzīvotāju lokam. Pakalpojumu sniegšana notiek ne tikai uz vietas bibliotēkā, bet arī attālināti (audio grāmatu lejupielāde, uzziņas un konsultācijas pa tālruni un e-pastu), ar pasta starpniecību (bezmaksas sūtījumi neredzīgajiem), SBA vai iespēju robežās piegādājot dokumentus lietotājiem uz mājām.

Digitālie resursi tiek popularizēti nodrošinot individuālas apmācības audio grāmatu lejupielādes sistēmas BALSS (turpmāk tekstā – Balss) izmantošanā. Diemžēl Balss izmantošanas rādītāji kaut arī nedaudz ir palielinājušies, tomēr ir nepietiekami. Tas ir saistīts ar atbilstošu personīgo atskaņošanas ierīču trūkumu, nepietiekamām datorprasmēm vai tuvinieku pasivitāti palīdzības sniegšanā.

Pārskata periodā bibliotēku apmeklēja 12 Balvu novada skolu direktoru vietnieki izglītības jautājumos. Viņi tika iepazīstināti ar bibliotēkas piedāvājumu bērniem ar lasīšanas grūtībām – grāmatām vieglajā valodā un mācību grāmatām pielāgotā formātā. Diemžēl tikai 1 skola noslēdza vienošanos par sadarbību.

- Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņāšana par bibliotēkas darba kvalitāti, jaunu lasītāju piesaiste

2024.gadā netika veikta bibliotēkas lietotāju aptauja, bet tas nenozīmē, ka apmeklētāji netika uzrunāti. Ar katru apmeklētāju tika diskutēts individuāli vai grupās, apmeklējuma laikā lietotāji tika aicināti izteikt savas domas vai priekšlikumus. Visvairāk ierosinājumu tika saņemts par audio grāmatu saturu. Tie tika apkopoti un iesniegti LNerB krājuma komplektēšanas komisijai.

Jaunu lasītāju piesaiste visbiežāk notika sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālo organizāciju piedaloties kopīgos pasākumos un aktivitātēs. Arī SBA ar publiskajām bibliotēkām. Pārskata periodā bibliotēkā reģistrēti 104 jauni lietotāji. Lielākais izaicinājums ir noturēt viņu interesi nākotnē.

- Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Bibliotēkai ir 14 ārējie apkalpošanas punkti (*skatīt 15.lpp.*). Visvairāk tiek izmantotas grāmatas palielinātā drukā, arī audio grāmatas, būtiski pieaudzis izsniegums audio žurnālam. Ar ārējo apkalpošanas punktu pārstāvjiem veikta saziņa, lai reģistrētu jaunus lietotājus un noskaidrotu lietotāju vajadzības, intereses, apmierinātību ar saņemtajiem resursiem. Papildus tam sniegts konsultatīvais atbalsts atskaņošanas tehnikas iegādes un izmantošanas jautājumos. Sadarbība noris veiksmīgi, dažos centros problēmas rada darbinieku pārslodze un laika trūkums.

- Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Bibliotēka atrodas pilsētas centrā. Pieejama apmeklētājiem ar kustību traucējumiem, atrodas ēkas 1. stāvā, ierīkota nobrauktuve. Apmeklētāji, kuri ierodas ar sabiedrisko transportu, bibliotēku var sasniegt patstāvīgi.

Personām ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībām bibliotēka piedāvā pielāgotās literatūras krājumu (grāmatas un periodiskos izdevumus audio formātā, grāmatas palielinātā drukā un vieglajā valodā un grāmatas vai informatīvos materiālus Braila rakstā), priekšā lasīšanas pakalpojumu, iespēju izmantot Braila raksta printeri un datoru ar specializētu aprīkojumu. 2024. gadā šo iespēju izmantoja 47 datorapmeklētāji ar redzes traucējumiem. Tika nodrošinātas individuālas apmācības. Lasītājiem, kuri vecuma, nespēka vai kāda cita iemesla dēļ nespēja atnākt uz bibliotēku, grāmatas iespēju robežās tika piegādātas dzīves vietā. Aizvadītajā gadā tie bija 5 lasītāji.

Tabula “Īpašie pakalpojumi”

Gads	2022	2023	2024
Izdrukas Braila rakstā	23	42	8
Priekšā lasīšana			
Lasījumu skaits	118	192	207
Laiks (h)	57:00	78:00	106:15

Priekšā lasīšana bibliotēkā ir pieprasīts pakalpojums. Pārskata periodā kopā ar Balvu TO tika rīkoti kopīgi tematiski pasākumi, kuros bibliotekāre piedalījās ar lasījumiem par noteiktām tēmām. Savukārt individuālas informācijas (publikācijas periodiskajos izdevumos, rēķini, vēstules utt.) priekšā lasīšana tika īstenota pēc pieprasījuma.

Joprojām pieprasītas ir senioru individuālās datorapmācības. Problēma: šī grupa ir vispretrunīgākā – no vēlmes apgūt jaunās tehnoloģijas līdz bailēm un neapmierinātībai, ko sagādā e-vide.

- Pielāgotās literatūras pakalpojums

Bibliotēkā 2023. gadā notika reorganizācija, bet piedāvātie pakalpojumi palika nemainīgi. No LNERB tika nodrošināta sistemātiska deponēto reproducēto darbu krājuma papildināšana, piegādājot jaunieguvumus ar Latvijas Pasta starpniecību vienreiz mēnesī.

Turpinājās veiksmīga sadarbība ar 5 Alūksnes novada bibliotēkām, 1 Gulbenes novada bibliotēku un 23 Balvu novada bibliotēkām, tur pieejamas pielāgotās literatūras grāmatu kopas (*skatīt 16.lpp.*).

Attēls no pasākuma “Atrodi īsto”

Balvu Daudzfuncionālā centra apmeklētāji tika iepazīstināti ar bibliotēku un pielāgoto literatūru.

Tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā”

Pielāgojuma veids	Skaits
Grāmatas palielinātā drukā	177
Grāmatas vieglajā valodā	18
Audiogrāmatas, tai skaitā audio seriālizdevumi	2618
Grāmatas Braila rakstā, tai sk. seriālizdevumi Braila rakstā	250

Lai arī grāmatas palielinātā drukā ir mazākā skaitā, to izmantošana tikai palielinās ne tikai vājredzīgo, bet arī personu ar citādām lasīšanas grūtībām vidū. Arvien lielāks pieprasījums veidojas pēc grāmatām vieglajā valodā, kas izdotas dažādos formātos.

- Uzziņu un informācijas darbs

Analizējot 2024. gadā sniegtās uzziņas un konsultācijas, var secināt, ka visvairāk lietotāji interesējušies par izdevumu pieejamību, rezervēšanu un grāmatu lietošanas termiņa pagarināšanu. Pārsvarā sniegtas uzziņas par ikdienā nepieciešamo jautājumu risināšanu (tehnisko palīgīdzekļu iegāde, i-banka, e-veselība, VSAA, transporta un kultūras pasākumu biļešu iegāde, sludinājumu ievietošana utt.), par dažādu valsts un pašvaldības iestāžu darba laikiem un pakalpojumu pieejamību, par bibliotēkas pakalpojumiem un datubāzēm.

Sniegtas konsultācijas datorlietošanas jautājumos, praktiskas apmācības dažādu e-pakalpojumu, arī mākslīgā intelekta izmantošanā. Gada laikā tika sniegtas 199 konsultācijas un apmācības.

- Bibliotēkas izglītojošā darbība

Bibliotēka sniedza individuālas konsultācijas darbā ar datoru, internetu (e-pasta izveidošana un lietošana, sociālie tīkli), elektroniskajiem informācijas resursiem un pakalpojumiem (bibliotēkas e-katalogs, internetbanka, klientu portāli, VID EDS). Papildus tam apmeklētāji konsultēti un apmācīti atskaņošanas tehnikas (skaņas ierakstīšanas un atskaņošanas ierīce Daisy, magnetola “Roberts”), USB zibatmiņas, audio grāmatu lejupielādes sistēmu BALSS izmantošanā.

Būtiski palielinājās apmācību skaits viedtālrunu izmantošanas jautājumos. Novērota šāda tendence – bērni vai mazbērni uzdāvina senioram viedtālruni, bet “aizmirst” pilnvērtīgi apmācīt to lietot. Tad nu

*Atskats uz pasākumu
“Īpaša tradīcija”*

bibliotekārs ir vienīgais glābiņš situācijas risināšanā.

Par sociālo tīklu izmantošanu –veiksmīgs rīks kā iedrošināt seniorus apsēsties pie datora. Atnāk apmeklētājs un stāsta, ka viņa bērni vai mazbērni “kaut kur tur datorā ir salikuši bildes”, vai bibliotekāre nevar parādīt. Protams var, ja zina, kur un ko meklēt, bet visbiežāk seniors sīkāk neprot paskaidrot. Tad viņiem tiek dots uzdevums mājās visu noskaidrot, sarakstīt uz lapas un nākt vēlreiz. Ziņkārība dara savu un drīz vien seniors ir ar mieru pats sēsties pie datora.

Pasākuma “Īpaša tradīcija” apmeklētājiem bija sagatavots priekšlasījums par kādu īpašu tradīciju, kura iekļauta Latvijas kultūras kanonā. Viena no vērtībām ir kapu kopšanas tradīcija. Kā radās šī tradīcija? Apmeklētāji uzzināja interesantus faktus par sešām pasaules ievērojamākajām kapsētām. Un kas ir virtuālās līdzjūtības un kapsētu digitālie apmeklējumi? Šis pasākums apmeklētājos raisīja interesi padziļināti apskatīt piedāvātos virtuālos resursus.

- Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

Bibliotēka strādā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas informācijas sistēmu “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma” (turpmāk tekstā - LNerB Katalogs), kuras jaunā versija ieviesta 2021. gadā. LNerB Katalogs nodrošina 24 bibliotekārās darbības – resursu apstrādi, reģistrēšanu, uzskaiti, apmaiņu (SBA), lasītāju reģistrāciju un apkalpošanu, statistikas datu ieguvu par krājumu un pakalpojumiem bibliotēkā.

Jauniegvumu saraksts un visa aktuālā informācija par bibliotēku pieejama bibliotēkas mājaslapā www.bibliotekas.lv/plb, no tās var nokļūt E-katalogā nerdzigobiblioteka.lv/e-katalogs/. Ir nodrošināta vienkāršā (pēc vārda vai frāzes) un paplašinātā (izvēloties dažādus kritērijus) meklēšana. Dokumentu rezervēšanas iespējas ir nodrošinātas ar e-pasta palīdzību, telefoniski vai klātienē.

- Iekšzemes un starptautiskais SBA

Lietotāju pieprasījuma un interešu apmierināšanai, kā arī izstāžu satura veidošanai, izmantoti iekšzemes SBA pakalpojumi. Pieaudzis uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits, jo galvenais reorganizācijas uzdevums bija paplašināt pielāgotās literatūras apriti visās pašvaldību publiskajās bibliotēkās (*skatīt 16. lpp.*).

Tabula “SBA rādītāji”

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	48	50	56
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	289	423	788
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	440	383	190

- Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Bibliotekāra darbs ir darbs ar cilvēkiem, ļoti dažādiem. Iepriekšējā gadā nācās saskarties ar problēmām, kas ir saistītas ar tehnoloģijām, piemēram, ka noteikta daļa cilvēku nejūtas droši un pārlicināti, lai tās izmantotu. Bibliotēka šo problēmu risina ar datorprasmju nodarbību rīkošanu.

Sabiedrība noveco, bērni un mazbērni dzīvo tālu, ir pavisam vientuļi cilvēki – katram savas rūpes. Diemžēl jāsecina, ka bieži vien bibliotekārs ir vienīgais cilvēks, kas uzklausa un var palīdzēt atrisināt problēmas.

5. Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Bibliotēku ar pielāgotās literatūras krājumu nodrošina Latvijas Neredzīgo bibliotēka. Krājuma apstrādes un komplektēšanas procesā LNerB speciālisti ievēro LNerB Krājuma komplektēšanas vadlīnijas 2022.–2024. gadam, kuras nosaka bibliotēkas krājuma organizēšanas pamatprincipus un tālākās attīstības virzienus.

Pielāgotās literatūras krājums līdz bibliotēkai tiek piegādāts vienreiz mēnesī ar Latvijas Pasta starpniecību. Pēc reorganizācijas parastā iespaidraksta grāmatas bibliotēka vairs nekomplektē.

Pārskata periodā bibliotēkas krājumā ienākušas 364 vienības par summu 253,46 EUR. Bija abonēti 4 preses izdevumi par summu 112,16 EUR.

Bibliotēkas krājums 100 % rekatalogizēts.

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude (inventarizācija) nav veikta.

Tabula “Krājuma rādītāji”

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	440	383	364
<i>t. sk. pielāgotā literatūra</i>	<i>203</i>	<i>215</i>	<i>190</i>
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	<i>53</i>	<i>71</i>	<i>79</i>
<i>t. sk. bērniem</i>	<i>10</i>	<i>16</i>	<i>32</i>
Izslēgtie dokumenti	201	390	279
Krājuma kopskaits	4298	4293	4376
Grāmatu krājuma apgrozība	1,56	1,86	1,87
Periodisko izdevumu apgrozība	3,89	5,91	7,27

Kopējais jaunieguvumu skaita samazinājums skaidrojams ar to, ka vairs netiek komplektētas grāmatas parastajā iespaidrakstā. Periodisko izdevumu apgrozība pieauga, jo lietotāji Sociālās aprūpes centros labprāt klausās audiožurnālu “Doma”, kurš iznāk reizi mēnesī.

Krājuma kvalitāte uzlabota, izslēdzot nolietotus un nepieprasītus izdevumus.

- Datubāzes

Bibliotēka izmanto KISC bezmaksas abonementu divām piedāvātajām nacionālajām datu bāzēm Letonika (www.letonika.lv) un Lursoft Laikrakstu bibliotēka (www.news.lv). Pašas veidotu datubāžu nav. Par bibliotēkā pieejamajām datu bāzēm iespējams bibliotēka informē lietotājus individuāli gan ikdienas darbā, gan dažādu pasākumu laikā, gan bibliotēkas tīmekļvietnē. Bibliotēkā izvietotas informatīvas zīmes par pieejamām bezmaksas datubāzēm.

Reģistrētiem lietotājiem piedāvāta attālināta pieeja datubāzei "Letonika.lv", diemžēl atsauces nebija.

Datubāzes tika izmantotas, lai atrastu kādu konkrētu faktu vai informāciju uzziņu izpildei vai darba vajadzībām. Uzziņu izpildei un pasākumu sagatavošanai informācija tika meklēta arī LNDB kolekcijās Periodika.lv, Zudusī Latvija. LNB analītikas datu bāzē un katalogā, Balvu CB kultūrvēstures datu bāzē.

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums"

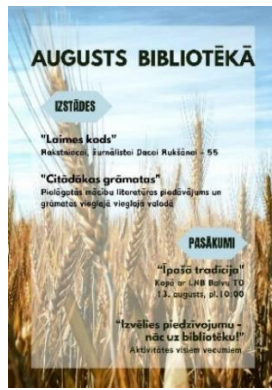
Datubāze	2022	2023	2024
Letonika	213	192	524
lietojumu skaits	326	238	846
News	799	609	649

- Krājuma un datubāžu popularizēšana

Vadoties pēc "Kultūras pasākumu plāns 2024. gadam" krājuma popularizēšanai katru mēnesi tika izvietotas literatūras un tematiskās izstādes. Pārskata periodā bija 34 literatūras un tematiskās izstādes, kurās lasītāji varēja apskatīt 406 grāmatas, 31 žurnālu un citus materiālus no novadpētniecības un uzziņu mapēm. Bieži vien lietotāji grāmatu lasīšanai paņēma tieši no izstādes plaukta.

Jaunieguvumu saraksts un visa aktuālā informācija par bibliotēku pieejama bibliotēkas mājaslapā.

Pārskata periodā notikuši 12 pasākumi, ko apmeklēja 232 interesenti.

1. attēls: Tematiskā izstāde "Lielienu sveiciens" Apsveikumu kartiņu izstāde no L. Romkas privātkolekcijas.
2. attēls: Izstādes - pasākumu afiša augusta mēnesim
3. attēls: Jauniegvumu galds
4. attēls: Atskats uz pasākumu "Par spēju mīlēt cilvēkus"

- Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem tika veikts reizi divos mēnešos, izmantojot dažādus saziņas veidus. Lielu problēmu nebija, tomēr gadījās, ka lietotāju kontakti ir mainījušies, citi vienkārši ignorēja atgādinājumus. Bija gadījumi, ka telefons atslēgts vai neviens nav paziņojis par personas nāvi.

- Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi

Pēc reorganizācijas bibliotēka vairs nekomplektē grāmatas parastajā iespaidrakstā, arī programmā "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" nepiedalās.

Lai nepazaudētu "parastās grāmatas" lasītāju, tika izdomāta maza, bet diezgan veiksmīga viltība. Grāmatas plauktā tika sakārtotas nevis tradicionālajā alfabēta kārtībā, bet otrādi – sākot ar burtu z. Tas daudzām grāmatām deva iespēju nonākt lasītāju rokās.

Visu gadu tika izmantoti SBA pakalpojumi ar Balvu novada Kubulu bibliotēku.

Lielā pieprasījuma dēļ nepieciešams reproducēt vairāk grāmatas palielinātā drukā.

Sociālās aprūpes centri prasa audio grāmatas, kur ielasīti īsi stāsti vai romāni, jo senioriem ir grūti noturēt uzmanību.

6. Darbs ar bērniem un jauniešiem

- Darbs ar bērniem un jauniešiem

2024. gadā bibliotēkā reģistrēti 7 lietotāji vecumā līdz 18 gadiem. Tie ir bērni un jaunieši ar citādām lasīšanas grūtībām. Aktīvākais darbs ar bērniem bibliotēkā notiek skolas brīvlaikā vai vasaras mēnešos.

- Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana

Bērniem nodrošināta brīvpieeja krājumam, iespēja izmantot datoru mācību vajadzībām, drukas, skenēšanas, kopēšanas, iesiešanas pakalpojumi, interneta pieslēgums, abonētās datubāzes, uzziņas un konsultācijas, pasākumi, izstādes un ekskursijas.

*Attēls no pasākuma "Cilvēks,"
kas tumsā nesa gaismu"*

Sadarbība notiek ar pašvaldības mācību iestādēm - organizējot informatīvi izglītojošas ekskursijas bibliotēkā, apmeklētāji uzzina par bibliotēkas vēsturi un pakalpojumiem.

*Atskats uz pasākumu
"Kas notiek Dižmežā?"*

Pārskata periodā notika divi ļoti veiksmīgi pasākumi.

Janvāra mēnesī bibliotēkā notika pasākumu pēcpusdienas veltītas Luijam Brailam, kurš lika pamatus Braila rakstam - reljefu ābeci, kas ļāva neredzīgajiem ar tausti saprast rakstītu tekstu. Bērniem tika doti uzdevumi uzrakstīt vārdus, atrast grāmatu, uzminēt mīklu utt. Bērni tā aizrāvās, ka nākošajā dienā atveda savus draugus vai klases biedrus, lai palielītos, ko viņi ir iemācījušies.

Otrs pasākums bija piedalīšanās Balvu CB rīkotajos dārza svētkos "Kas notiek Dižmežā" maija mēnesī. Bibliotēka gan lielam, gan mazam svētku apmeklētājam piedāvāja salikt savu vārdu Braila rakstā. Priecēja tas, ka sabiedrība kļūst arvien izglītotāka un vai ikkatrs apmeklētājs zināja, kas ir Braila raksts un ar prieku piedalījās aktivitātē.

- Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem

Lai kvalitatīvi īstenotu darbu ar bērniem, trūkst pieredzes interaktīvu, mūsdienu bērnu uztveres īpatnībām atbilstošu aktivitāšu un pasākumu organizēšanā. Ņemot vērā bibliotēkas telpu platību, ir neiespējami atrast vietu, kur iekārtot bērnu un jauniešu zonu. Zināmas grūtības sagādā arī lielas ekskursantu grupas uzņemšana, nepietiek vietas.

7. Novadpētniecība

- Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, darba popularizēšana

Novadpētniecības krājumu veido maza daļa daiļliteratūras, nozaru literatūras un novadpētniecības materiālu mapes. Līdzekļu trūkuma dēļ vairs netiek komplektēti novadnieku darbi. Bibliotēkā pieejamas 10 tematiskās mapes. Novadpētniecības materiāli tiek izmantoti, veidojot tematiskās vai literatūru popularizējošas izstādes un vadot ekskursijas.

Tiek vākti un sistematizēti materiāli par bibliotēku, par novadniekiem ar redzes invaliditāti, tai skaitā arī par bibliotēkas lasītājiem. Tiek apkopota informācija par neredzīgiem mūziķiem, rakstniekiem, māksliniekiem, kā arī citiem slaveniem un pazīstamiem cilvēkiem ar redzes traucējumiem, materiāli par Latvijas Neredzīgo biedrības vēsturi un darbību.

Daudz informācijas tiek iegūts no preses izdevumiem un interneta vietnēm. Dokumentējot ikdienas notikumus, regulāri tiek papildināta bibliotēkas vēstures mape. Visi savāktie materiāli pieejami tikai papīra formā vai audio un video failos. Viss novadpētniecības krājums tiek glabāts brīvpieejas plauktos, izkārtots mapēs, bet nav izsniedzams lietošanai uz mājām. Vajadzības gadījumā materiāli tiek skenēti un izsūtīti elektroniski. Skatīt [Te](#).

- Sadarbība novadpētniecības jomā

Bibliotēka apkalpo Balvu, Alūksnes, Gulbenes un Smiltenes novados dzīvojošus neredzīgus un vājredzīgus iedzīvotājus. Lai papildinātu mapes ar jauniem materiāliem no reģionālajiem preses izdevumiem, izveidojusies laba sadarbība ar novadu bibliotēku darbiniekiem, kuri pēc pieprasījuma ieskenē nepieciešamo informāciju.

- Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Nepietiekams laika resurss apzināt visu pieejamo informāciju. Viens no risinājumiem ir iesaistīt bibliotēkas lietotājus vajadzīgās informācijas apkopošanā, kas arī tiek veiksmīgi īstenots.

8. Publicitāte

- Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana

Regulāri tika veidots pasākumu un izstāžu vizuālais noformējums, teksta apraksti publikācijām, atjaunota informācija par bibliotēkā notiekošo bibliotēkas mājaslapā. Izvietota informācija bibliotēkas telpās, lietotāji informēti ar e-pastu un īsziņu starpniecību.

- Bibliotēkas informācija tīmeklī

Bibliotēkai ir sava mājaslapa <http://bibliotekas.lv/plb/> Tur pieejama informācija par sniegtajiem pakalpojumiem, krājuma katalogs, ziņas par pasākumiem, izstādēm un citām aktualitātēm. Ņemot vērā bibliotēkas mērķauditoriju, informācijai jābūt viegli uztveramai un saprotamai. Diemžēl laika trūkuma dēļ bibliotēkai nav izveidots aktīvs konts kādā no sociālajiem medijiem.

- Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi bija dārza svētki kopā ar Balvu CB “*Kas notiek Dižmežā*” un bibliotēku nedēļas pasākums “*Bibliotēku nedēļas laimīgās stundas*”. Bibliotēku nedēļas laikā ikviens bibliotēkas apmeklētājs tika aicināts uz nesteidzīgu sarunu pie tējas tases. Apmeklētāji bija ļoti atsaucīgi un labprāt piedalījās sarunās par savām mīļākajām grāmatām un lasīšanas paradumiem. Apkopojot rezultātus sanāca divi grāmatu saraksti – viens par tulkoto literatūru, otrs par latviešu autoru darbiem. Saraksti tika izvietoti redzamā vietā tiem lasītājiem, kuri nevarēja izdomāt, ko grib lasīt. Atlika tikai ieskatīties sarakstos un izvēlēties.

- Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

*Atskats uz pasākumu
"Laimīgās stundas"*

Ir samērā liela bibliotēkas apmeklētāju daļa, kas "nav draugos" ar tiešsaistes saziņas iespējām. Viņi ir jāuzrunā personīgi.

Lai sagatavotu kvalitatīvas publikācijas, nepieciešams tam veltīt ilgāku laika posmu. Svarīgi, lai sagatavotā informācija būtu aktuāla, pārskatāma un viegli uztverama.

Bet vislielākā problēma ir "*mazpilsētas sindroms*". Pēdējos gados tika novērots, ka arvien lielāka apmeklētāju daļa nevēlas fotografēties vai iebilst par savu attēlu publiskošanu. Piemēram, no deviņiem pasākuma "Laimīgo stundu" apmeklētājiem tikai četri piekrita savu attēlu publiskošanai, līdz ar to ir apgrūtināta pasākumu atspoguļošana.

9. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām:

- ✓ Balvu CB - konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi, pieredzes apmaiņas braucieni, pasākumi, SBA pakalpojumi.
- ✓ Balvu novada muzejs – pielāgoti pasākumi.
- ✓ Balvu novada mājaslapa balvi.lv - publicitāte vietējos medijos par bibliotēkas notikumiem.
- ✓ Ziemeļlatgales laikraksts "Vaduguns", Balvu novada pašvaldības informatīvais laikraksts "Balvu Novada ziņas" - publicitāte vietējos medijos.
- ✓ Novada izglītības iestādes - ekskursijas bibliotēkā. Pieaugušie un bērni iegūst informāciju par bibliotēkas specifiku, par cilvēkiem ar redzes traucējumiem, pielāgotām tehnoloģijām, saskarsmi ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti, vides pieejamību, Braila rakstu, audio grāmatām u.tml.

*Pasākums Balvu novada muzejā
"Spēka zīmes Latvijai"*

*Atskats uz pasākumu
"Kopā BŪT"*

Ārējie apkalpošanas punkti:

- ✓ Balvu pansionāts (Balvu novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Rugāji"
- ✓ Viļakas sociālās aprūpes centrs
- ✓ Beņislavas Dienas aprūpes centrs
- ✓ Balvu Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs
- ✓ Viļakas Dienas aprūpes centrs
- ✓ Alūksnes pansionāts (Alūksnes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Pīlādži"
- ✓ Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs (Lubānas novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Trapene" (Smiltenes novads)
- ✓ VSAC "Latgale" filiāle "Litene" (Gulbenes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Siltais"
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Jaungulbenes Alejas"
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Dzērves"

Sadarbība SBA jomā ar pašvaldību publiskajām bibliotēkām Latvijā:

- ✓ Balvu CB (Balvu nov.)
- ✓ Baltinavas bibliotēka
- ✓ Bērzkalnes bibliotēka
- ✓ Bērzpils bibliotēka
- ✓ Briežuciema bibliotēka
- ✓ Krišjāņu bibliotēka
- ✓ Kupravas bibliotēka
- ✓ Kubulu bibliotēka

- ✓ Lazdukalna bibliotēka
- ✓ Lazdulejas bibliotēka
- ✓ Medņevas bibliotēka
- ✓ Naudaskalna bibliotēka
- ✓ Rekovas bibliotēka
- ✓ Rugāju bibliotēka
- ✓ Tikaiņu bibliotēka
- ✓ Upītes bibliotēka
- ✓ Tilžas bibliotēka
- ✓ Vectilžas bibliotēka
- ✓ Vecumu bibliotēka
- ✓ Viļakas bibliotēka
- ✓ Vīksnas bibliotēka
- ✓ Žīguru bibliotēka
- ✓ Ļaudonas bibliotēka (Madonas nov.)
- ✓ Alūksnes pilsētas bibliotēka (Alūksnes nov.)
- ✓ Mārkalnes bibliotēka
- ✓ Bejas bibliotēka
- ✓ Pededzes bibliotēka
- ✓ Gulbenes novada bibliotēka (Gulbenes nov.)

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes:

- ✓ Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālā organizācija - jaunu lietotāju apzināšana, novadpētniecības materiāli tematiskajām mapēm, tematisku pasākumu rīkošana, publicitāte.
- ✓ Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centra Balvu filiāle - dažādu informatīvu materiālu sagatavošana Braila rakstā. Brīvprātīgais darbs pielāgotās literatūras apmaiņā pie lasītājiem.
- ✓ “Latvijas Pasts” Balvu nodaļa – pasta sūtījumu piegāde.
- ✓ Balvu un Alūksnes novadu Invalīdu biedrības - pieejami bibliotēkas publicitātes materiāli.
- ✓ Privātpersonas - ziedojumi (preses izdevumi, grāmatas).

Galvenie sadarbības partneri – bibliotēkas apmeklētāji gan ikdienā, gan pasākumos.

Pārskatu sagatavoja Pielāgotās literatūras bibliotēkas vadītāja Ilona Laicāne

22.01.2025.

10.Pielikums

Tabula "Profesionālās pilnveides un tālākizglītības pasākumi 2024. gadā"

Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
31.01.	Balvu muiža	Balvu CB	Prāvesta Alberta Budžes piemiņai veltīti novadpētniecības lasījumi III Apliecinājums nr. 25/2024	5	Klātienē
05.02.	Platforma ZOOM	LNB RSU	Lekcija: Ziņas nepatērē, medijiem netic, bet zina	1	Attālināti
27.02.	Platforma ZOOM	LNB	Digitālās bibliotēkas mācībās	2	Attālināti
28.02.	Platforma ZOOM	LNB KM	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi	4	Attālināti
26.03.	Balvu muiža	Balvu CB	Bibliotēku darbinieku pavasara seminārs	3	Klātienē
04.04.	Platforma TEAMS	Valsts administrācijas skola	Emocionālā inteligence – atslēga harmoniskai darba un privātās dzīves integrācijai Sertifikāts nr. 09-11/13032/2024	3	Attālināti
23.04.	FACEBOOK tiešraide	LBB LNB	Latvijas Bibliotekāru biedrības kongress "Bibliotēkas un lasīšana"	6	Attālināti
29.05.	Platforma ZOOM	LNB LNerB	Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās: izglītojošs seminārs	2	Attālināti
31.05.	Izbraukuma seminārs	Balvu CB	Naudaskalna, Vectilžas, Tilžas un Krišjāņu bibliotēkas apmeklējums	5	Klātienē
19.06.	FACEBOOK tiešraide	Apeirons Nacionālā kul. mantojuma pārvalde	Latvijas Kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti	3	Attālināti
26.09.	FACEBOOK tiešraide	Latviešu valodas aģentūra	Seminārs par lasītprasmi	4	Attālināti
23.10.	Platforma ZOOM	Latvijas Neredzīgo bibliotēka	Problēmas, risinājumi, pieredze, komentāri	2	Attālināti
23.10.	Platforma ZOOM	Balvu CB	Bibliotēku darbinieku seminārs	2	Attālināti
23.10.	FACEBOOK tiešraide	Alūksnes NVO	Sabiedrības iesaiste civilās aizsardzības sistēmā	3	Attālināti
14.11.	Platforma ZOOM	Balvu CB	Lasītprasmes veicināšana latgaliski	1	Attālināti
28.11.	Balvu CB	Balvu CB	Grāmatniecība, lasīšanas paradumi un to kultivēšana Ziemeļlatgalē Apliecinājums nr. 25/2024	4	Klātienē